

Action Plan for Social Entrepreneurship

WP 3. Observatory on Social Economy

Deliverable 3.2.3 Development of methodological framework of social indicators in interest fields of social enterprises

Scientific Coordinator: Professor Dimitris Subeniotis

UNIVERSITY OF MACEDONIA

DELIVERABLE

The contents of this study are sole responsibility of University of Macedonia and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries, the Managing Authority and the Joint Secretariat

The Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020" is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in it

Abstract

The current Deliverable (Deliverable 3.2.3 Development of methodological framework of social indicators in interest fields of social enterprises) is focused on the construction of indicators in the framework of social enterprises. More specifically, it develops indicators categorised into four pillars. The first pillar includes indicators with regard to the employment of shareholders of the existing social enterprises. The second pillar consists of indicators that cover the employees of social enterprises. The third pillar considers the direct and indirect effect of social enterprises on the employment level in each geographic region. Finally, the fourth pillar includes indicators for social enterprises that will primarily measure the social impact of these entities.

Action Plan for Social Entrepreneurship

WP 3. Observatory on Social Economy

Deliverable 3.2.3 Development of methodological framework of social indicators in interest fields of social enterprises

Scientific Coordinator: Professor Dimitris Subeniotis

UNIVERSITY OF MACEDONIA

DELIVERABLE

The contents of this study are sole responsibility of University of Macedonia and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries, the Managing Authority and the Joint Secretariat

The Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020" is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in it

Περιεχόμενα

1. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΩΝ.....	3
2. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	11
Συμβολισμός εργαζομένων ανά ΚΕ ανά έτος στην Επιλέξιμη Περιοχή.....	11
Ποσοστιαία μεταβολή εργαζομένων της κάθε ΚΕ διαχρονικά.....	12
Αριθμός εργαζομένων με σχέση ιδιωτικού δικαίου στο σύνολο της ΕΠ.....	12
Ποσοστιαία μεταβολή των εργαζομένων στο σύνολο της ΕΠ διαχρονικά.....	12
Σύνολο εργαζομένων στον πρώτο κατά αλφαβητική σειρά επιλέξιμο Νομό.....	13
Σύνολο εργαζομένων στον δεύτερο κατά αλφαβητική σειρά επιλέξιμο Νομό διαχρονικά.....	14
Ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των εργαζομένων σε ΚΕ εντός Νομού διαχρονικά (τυπολόγιο για τον πρώτο κατά αλφαβητική σειρά Νομό).....	15
Συγκρίσεις του αριθμού των εργαζομένων σε ΚΕ μεταξύ Νομών.....	15
Συγκρίσεις ποσοστιαίων μεταβολών στον αριθμό των εργαζομένων ανά Νομό μεταξύ των ενδεικτικών ετών t και $t - 1$ και μεταξύ των δύο πρώτων κατά αλφαβητική σειρά επιλέξιμων Νομών.....	15
Ποσοστιαία συμμετοχή εργαζομένων σε ΚΕ ενός Νομού στο σύνολο των εν λόγω εργαζομένων στην Επιλέξιμη Περιοχή για τα διαδοχικά έτη $t - 2$, $t - 1$ και t	16
Ποσοστιαία συμμετοχή εργαζομένων μιας ΚΕ στο σύνολο των εργαζομένων σε ΚΕ του Νομού της για τα διαδοχικά έτη $t - 2$, $t - 1$ και t	16
Ποσοστιαία συμμετοχή μεμονωμένης ΚΕ στο σύνολο των εργαζομένων της Επιλέξιμης Περιοχής το χρόνο t	17
3. ΣΧΕΣΗ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΕ.....	17
Σύνολο ατόμων που παρέχουν έργο με οποιαδήποτε σχέση σε ΚΕ.....	18
4. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	20
Εισαγωγή.....	20
Δείκτες Ταυτότητας Κοινωνικής Επιχείρησης.....	21
Δείκτες που αφορούν τα Μέλη, τους Εργαζομένους, τους Εθελοντές και τους Ωφελουμένους.....	22
Δείκτες Αξιολόγησης των Εναλλακτικών Πηγών Αντλησης Εσόδων.....	24
Δείκτες Διάθεσης Κερδών.....	30

1. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΩΝ

Οι επιδόσεις μιας ΚΕ μπορούν να μετρηθούν, και άρα να αξιολογηθούν, με πλήθος μεταβλητών και κατ' επέκταση με πλήθος δεικτών. Κάθε δείκτης θα εξασφαλίζει μοναδική και αξιόπιστη πηγή πληροφοριών μέσω των οποίων όχι απλά θα αξιολογείται η πορεία μιας ΚΕ αλλά και θα επιτρέπεται η διαχρονική και διατοπική σύγκριση και διαπίστωση αποκλίσεων. Θα επιτρέπεται δηλαδή η ανίχνευση της διαχρονικής πορείας της κάθε μεταβλητής ανά ΚΕ, όπως και η σύγκριση των τιμών της κάθε μεταβλητής με αυτές των υπολοίπων ΚΕ.

Βασική μέτρηση και συνεπώς βασικοί θεωρούνται και οι δείκτες αυτοί που καταγράφουν τον αριθμό των απασχολούμενων ανά οντότητα (ΚΕ) αλλά και συνολικά ανά Νομό ή επιλέξιμη περιοχή. Επίσης, αξίζει να μετρήσουμε τη διαχρονική πορεία της απασχόλησης τόσο ανά ΚΕ όσο και συνολικά, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο η κάθε οντότητα ξεχωριστά και όλες μαζί αναπτύσσονται και άρα συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Παράλληλα, μέσω των Δεικτών απασχόλησης, δίνεται η δυνατότητα διατοπικών συγκρίσεων, θα έλεγε κανείς διανομαρχιακών και όχι μόνο συγκρίσεων, ώστε να ανιχνευθούν οι όποιες διαφορές ή απλά οι όποιες διαφοροποιήσεις στην συμπεριφορά των πολιτών από επιλέξιμο Νομό σε επιλέξιμο Νομό. Αυτή η ανάλυση θα βοηθούσε στον εντοπισμό "καλών πρακτικών", οι οποίες θα μπορούσαν να αντιγραφούν ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Επειδή τα πρωτογενή δεδομένα θα αφορούν επιχειρήσεις των οποίων η έδρα θα βρίσκεται σε διαφορετικούς Νομούς, σε μερικές περιπτώσεις οι δείκτες που θα προταθούν πιθανώς να αφορούν την προσέγγιση των μετρήσεων σε επίπεδο Νομού, δηλαδή σε επίπεδο ενός και μόνο επιλέξιμου Νομού, όπου όμως η ανάλυση με ομοιόμορφο τρόπο θα μπορούσε να επεκταθεί και για τους υπολοίπους Νομούς.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στις ΚΕ ή ότι σε ένα άρθρο κοινωνικών επιχειρήσεων εργαζόμενοι είναι μόνο τα μέλη/ μέτοχοι της κοινωνικής επιχείρησης. Υπό αυτήν την οπτική γωνία, θα πρέπει να υπάρξει διαχωρισμός και καταγραφή μεταξύ των εργαζομένων μελών/ μετόχων και των εργαζομένων υπαλλήλων με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Αυτό βεβαίως θα βοηθούσε στην καταγραφή και μέτρηση και των

δύο ομάδων, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις λειτουργούν προς όφελος των μελών/ μετόχων τους μόνο ή έχουν καταφέρει να προκαλέσουν ένα θετικό κοινωνικό αντίκτυπο και για ομάδες πολιτών, οι οποίοι δεν έχουν την ιδιότητα του μέλους/ μετόχου.

Παρουσιάζοντας τους Δείκτες Ανθρωπίνου Δυναμικού, θα αρχίσουμε με τους Δείκτες οι οποίοι μετράνε τον αριθμό των μελών/ μετόχων της κάθε κοινωνικής επιχείρησης, ώστε να διαπιστωθεί αφ' ενός μεν το σύνολο των εμπλεκόμενων πολιτών και αφετέρου η διαχρονική εξέλιξη του μεγέθους. Ο Δείκτης ως εκ τούτου $\Delta 1_{i,t}$, θα μας δείχνει τον αριθμό των μελών/ μετόχων της ΚΕ i το χρόνο t . Όπου:

$i = 1, \dots, n$ και

n = αριθμός των κοινωνικών επιχειρήσεων στην επιλέξιμη περιοχή

- 1) $\Delta 1_{i,t}$ = αριθμός μετόχων της (i) ΚΕ το χρόνο t
- 2) $\Delta 1_{i,t-1}$ = αριθμός μετόχων της (i) ΚΕ το χρόνο $t - 1$
- 3) $\Delta 1_{i,t-2}$ = αριθμός μετόχων της (i) ΚΕ το χρόνο $t - 2$

Με βάση τους δείκτες 1,2 και 3 μπορώ να υπολογίσω την ποσοστιαία μεταβολή των μελών/ μετόχων της κάθε κοινωνικής επιχείρησης διαχρονικά. Συγκεκριμένα, μπορώ να υπολογίσω την ποσοστιαία μεταβολή των μελών/ μετόχων μεταξύ των ετών (t) και ($t - 1$), (t) και ($t - 2$) και ($t - 1$) και ($t - 2$). Ήτοι:

- 4) $\Delta 2 = \left(\frac{\Delta 1_{i,t} - \Delta 1_{i,t-1}}{\Delta 1_{i,t-1}} \right) \times 100$
- 5) $\Delta 3 = \left(\frac{\Delta 1_{i,t} - \Delta 1_{i,t-2}}{\Delta 1_{i,t-2}} \right) \times 100$
- 6) $\Delta 4 = \left(\frac{\Delta 1_{i,t-1} - \Delta 1_{i,t-2}}{\Delta 1_{i,t-2}} \right) \times 100$

Επίσης, θεωρούμε ότι είναι εξαιρετικά χρήσιμο να γνωρίζουμε τόσο το συνολικό αριθμό των ατόμων που εμπλέκονται ως μέλη ή μέτοχοι σε ΚΕ ενός εκάστου νομού

της επιλέξιμης περιοχής, όπως και στο σύνολο της επιλέξιμης περιοχής. Πιο συγκεκριμένα, ο τύπος (7)

$$7) \Delta 5 = \sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t} = \Delta 1_{1,t} + \Delta 1_{2,t} + \dots + \Delta 1_{n,t}$$

= Σύνολο εμπλεκόμενων πολιτών στο σύνολο της επικράτειας (επιλέξιμη περιοχή)
μας δείχνει το σύνολο των πολιτών που εμπλέκονται ως μέλη ή μέτοχοι σε ΚΕ στο σύνολο της επιλέξιμης περιοχής κατά τη χρονική περίοδο t.

Με την ίδια λογική, οι τύποι (8) και (9) σε ότι ακολουθεί θα μας δώσουν την τιμή της εν λόγω μεταβλητής την περίοδο $(t - 1)$ και την περίοδο $(t - 2)$.

$$8) \Delta 6 = \sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-1} = \text{Σύνολο μελών/μετόχων σε ΚΕ της επιλέξιμης περιοχής το χρόνο } t - 1$$

$$9) \Delta 7 = \sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-2} = \text{Σύνολο μελών/μετόχων σε ΚΕ της επιλέξιμης περιοχής το χρόνο } t - 1$$

Εφόσον κάποιος θα ήθελε να γνωρίζει την ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των εμπλεκόμενων με σχέση μέλους/ μετόχου σε ΚΕ για το σύνολο της επιλέξιμης περιοχής και κατ' αυτό τον τρόπο να αξιολογεί την πορεία αυτών των οντοτήτων στο σύνολο της επιλέξιμης επικράτειας, από την οπτική γωνία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, θα πρέπει να υπολογίσει τους τύπους (10), (11) και (12) ή τους δείκτες $\Delta 8$, $\Delta 9$ και $\Delta 10$.

$$10) \Delta 8 = \left(\frac{\Delta 5 - \Delta 6}{\Delta 6} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t} - \sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-1}} \times 100$$

$$11) \Delta 9 = \left(\frac{\Delta 5 - \Delta 7}{\Delta 7} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t} - \sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-2}} \times 100$$

$$12) \Delta 10 = \left(\frac{\Delta 6 - \Delta 7}{\Delta 7} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-1} - \sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-2}} \times 100$$

Ήτοι, ο τύπος (10) ή Δείκτης $\Delta 8$ περιγράφει την ποσοστιαία μεταβολή του συνόλου των εμπλεκόμενων πολιτών με σχέση μέλους/ μετόχου στο σύνολο της επιλέξιμης

περιοχής μεταξύ των ετών (t) και ($t - 1$). Ομοίως, ο δείκτης $\Delta 9$ (τύπος 11) υπολογίζει την εν λόγω ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ των ετών ($t - 1$) και ($t - 2$). Επιπλέον, και εφόσον οι διατοπικές συγκρίσεις θεωρούνται χρήσιμες, θα μπορούσε κανείς να υπολογίσει το σύνολο των φερόντων την ιδιότητα του μέλους ή του μετόχου σε επίπεδο νομού και για κάθε νομό. Εάν υπολογίσουμε το του κάθε νομού, τότε θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε: α) τους νομούς μεταξύ τους, β) το σύνολο ενός εκάστου νομού με το σύνολο της επικράτειας και γ) τους εμπλεκόμενους σε μια Κοινωνική Επιχείρηση με το σύνολο των εμπλεκόμενων σε επίπεδο Νομού ή ακόμη και σε επίπεδο επιλέξιμης περιοχής.

Για να καταστεί εφικτή μια τέτοια προσέγγιση θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι υποθέσαμε στο σύνολο της επιλέξιμης περιοχής την ύπαρξη (i) αριθμού κοινωνικών επιχειρήσεων, όπου (n) ο αύξων αριθμός της κάθε κοινωνικής επιχείρησης.

$$i = 1, \dots, n$$

Εάν, επιπρόσθετα, υποθέσουμε ότι ο αύξων αριθμός αποδίδεται εν σειρά για κάθε νομό, έτσι ώστε π.χ. από $i = 1$ έως $i = \kappa$ να αριθμούνται οι ΚΕ του πρώτου με αλφαβητική σειρά Νομού και από $\kappa + 1$ έως $\kappa + \lambda$ οι λ , π.χ. κοινωνικές επιχειρήσεις του δεύτερου με αλφαβητική σειρά νομού, έτσι ώστε το (i) να μπορεί να ξαναγραφεί ως

$$i = 1, 2, 3, \dots, \kappa, (\kappa + 1), (\kappa + 2), \dots, (\kappa + \lambda), \dots, n$$

$$(\kappa < \kappa + \lambda < n)$$

τότε το σύνολο των εμπλεκόμενων για τον πρώτο με αλφαβητική σειρά επιλέξιμο νομό θα υπολογισθεί μέσω των τύπων (13), (14) και (15) ή μέσω των Δεικτών $\Delta 11$, $\Delta 12$ και $\Delta 13$:

$$13) \Delta 11 = \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t} = \text{Σύνολο εμπλεκόμενων στις ΚΕ του πρώτου κατ' αλφαβητική σειρά νομού το έτος } t$$

$$14) \Delta 12 = \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1} = \text{Σύνολο εμπλεκόμενων στις ΚΕ του πρώτου κατ' αλφαβητική σειρά νομού το έτος } t - 1$$

$$15) \Delta 13 = \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2} = \text{Σύνολο εμπλεκομένων στις ΚΕ του πρώτου κατ' αλφαβητική σειρά νομού το έτος } t - 2$$

Ενώ το σύνολο των εμπλεκομένων για τον π.χ. δεύτερο με αλφαβητική σειρά επιλέξιμο νομό θα υπολογισθεί μέσω των τύπων (16), (17) και (18) ή μέσω των δεικτών Δ14, Δ15 και Δ16:

$$16) \Delta 14 = \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t} = \text{Σύνολο εμπλεκομένων στις ΚΕ του πρώτου κατ' αλφαβητική σειρά νομού το έτος } t - 2$$

$$17) \Delta 15 = \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t-1} = \text{Σύνολο εμπλεκομένων στις ΚΕ του πρώτου κατ' αλφαβητική σειρά νομού το έτος } t - 2$$

$$18) \Delta 16 = \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t-2} = \text{Σύνολο εμπλεκομένων στις ΚΕ του πρώτου κατ' αλφαβητική σειρά νομού το έτος } t - 2$$

Έχοντας εφεύρει τον τρόπο παρουσίασης του συνόλου των εμπλεκομένων ανά νομό, μπορούμε πλέον να κάνουμε μετρήσεις και υπολογισμούς σε επίπεδο νομών, ώστε να διαπιστώσουμε την ανά νομό ποσοστιαία διαχρονική μεταβολή. Οι τύποι που θα παρουσιαστούν σε ότι ακολουθεί θα αφορούν τον πρώτο κατ' αλφαβητική σειρά νομό. Ήτοι, οι τύποι Δ17, Δ18 και Δ19, σε ότι ακολουθεί, θα μας δείξουν τον τρόπο υπολογισμού ποσοστιαίων μεταβολών στους εμπλεκομένους πολίτες ενός νομού συνολικά μεταξύ δύο διαδοχικών ετών.

$$19) \Delta 17 = \left(\frac{\Delta 11 - \Delta 12}{\Delta 12} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t} - \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1}} \times 100$$

$$20) \Delta 18 = \left(\frac{\Delta 11 - \Delta 13}{\Delta 13} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t} - \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2}} \times 100$$

$$21) \Delta 19 = \left(\frac{\Delta 12 - \Delta 13}{\Delta 13} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1} - \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2}} \times 100$$

Ο τύπος Δ17 μας δίνει την ποσοστιαία μεταβολή του συνολικού αριθμού των εμπλεκομένων μεταξύ των ετών $t - 1$ και t για τον πρώτο κατ' αλφαβητική σειρά νομό, ο τύπος Δ18 μας δίνει την ποσοστιαία μεταβολή του συνολικού αριθμού των

εμπλεκόμενων μεταξύ των ετών $t - 2$ και t για τον ίδιο νομό, ενώ ο τύπος Δ19 υπολογίζει την ίδια ποσοστιαία διαφορά μεταξύ των ετών $t - 1$ και $t - 2$. Είναι προφανές ότι με την ίδια μεθοδολογία είναι δυνατοί ανάλογοι υπολογισμοί για οποιοδήποτε νομό της επιλέξιμης περιοχής.

Επιπρόσθετα, η μεθοδολογία που έχει επιλεγεί επιτρέπει και τις συγκρίσεις μεταξύ νομών. Οι διανομαρχιακές συγκρίσεις θα αναδείξουν τους Νομούς που υστερούν έναντι των άλλων, όπως επίσης και τους Νομούς που θα μπορούσαν να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση. Για παράδειγμα, συγκρίσεις του τύπου:

$$22) \Delta 11 \geq \Delta 14 \quad \text{ή} \quad \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t} \geq \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t}$$

$$23) \Delta 12 \geq \Delta 15 \quad \text{ή} \quad \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1} \geq \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t-1}$$

$$24) \Delta 13 \geq \Delta 16 \quad \text{ή} \quad \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2} \geq \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t-2}$$

Θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε συμπεράσματα που θα βασίζονται σε συγκρίσεις απόλυτων μεγεθών, ήτοι εμπλεκόμενων ανά Νομό κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να γνωρίζουμε την με τάξη μεγέθους κατάταξη των Νομών. Ομοίως, θα μπορούσε κανείς να συγκρίνει τις ποσοστιαίες μεταβολές στον αριθμό των εμπλεκόμενων μεταξύ Νομών για το ίδιο χρονικό διάστημα, προκειμένου να αναδειχθεί η κατάταξη των Νομών με βάση τις ποσοστιαίες επιδόσεις τους. Για παράδειγμα, αν θέλουμε να συγκρίνουμε τους δύο πρώτους κατά αλφαβητική σειρά τους Νομούς βάσει των ποσοστιαίων επιδόσεών τους, θα έπρεπε να αξιοποιήσουμε τις αυτονόητες κάτωθι συγκρίσεις.

Συγκρίσεις ποσοστιαίων μεταβολών στον αριθμό των εμπλεκόμενων ανά νομό, μεταξύ διαδοχικών ετών. Συγκεκριμένα, οι ποσοστιαίες μεταβολές μεταξύ των δύο πρώτων κατά αλφαβητική σειρά Νομών, μεταξύ των ετών $t - 1$ και t θα δίνεται από την παράσταση (25).

$$25) \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t} - \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1}} \times 100 \geq \frac{\sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t} - \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t-1}}{\sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} \Delta 1_{i,t-1}} \times 100$$

Και ενώ ο τύπος (25) μας επιτρέπει να συγκρίνουμε ποσοστιαίες μεταβολές μεταξύ των Νομών, μεταξύ του χρονικού διαστήματος $t - 1$ και t , ομοειδείς τύποι θα επέτρεπαν τόσο την σύγκριση των ποσοστιαίων μεταβολών μεταξύ των ετών $t - 2$ και $t - 1$ όσο και μεταξύ των ετών $t - 2$ και t . Οι σχετικοί τύποι είναι αυτονόητοι και παραλείπονται για οικονομία τόπου και χρόνου. Μέχρι αυτό το σημείο, δείξαμε πώς υπολογίζουμε το σύνολο ανά Νομό, πώς υπολογίζουμε τις ποσοστιαίες μεταβολές στον αριθμό των εμπλεκόμενων ανά Νομό μεταξύ τριών διαδοχικών ετών, δείξαμε πώς συγκρίνουμε Νομούς βάσει των απολύτων αλλά και των ποσοστιαίων επιδόσεων τους και τώρα θεωρούμε ότι πρέπει να δείξουμε πώς οργανώνονται οι συγκρίσεις μεταξύ Νομών και Επικράτειας ή, καλλίτερα, μεταξύ Νομών και Επιλέξιμης Περιοχής.

Θέλοντας να συγκρίνουμε την επίδοση ενός Νομού, π.χ. του πρώτου κατά αλφαβητική σειρά Νομού, με την επίδοση του συνόλου της Επιλέξιμης Περιοχής, θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε τις κάτωθι παραστάσεις, μέσω των οποίων υπολογίζουμε την ποσοστιαία συμμετοχή κάθε Νομού στο σύνολο των εμπλεκόμενων της Επιλέξιμης Περιοχής. Ήτοι, μέσω των τύπων (26), (27) και (28) σε ό,τι ακολουθεί, είναι δυνατόν να υπολογίσουμε για τα έτη t , $t - 1$ και $t - 2$, την ποσοστιαία συμμετοχή του "πρώτου" κατά αλφαβητική σειρά Νομού στο σύνολο της Επιλέξιμης Περιοχής.

$$26) \Delta 20 = \frac{\Delta 11}{\Delta 5} \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t}}{\sum_{i=1}^{\eta} \Delta 1_{i,t}} \times 100$$

$$27) \Delta 21 = \frac{\Delta 12}{\Delta 6} \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\eta} \Delta 1_{i,t-1}} \times 100$$

$$28) \Delta 22 = \frac{\Delta 13}{\Delta 7} \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^{\eta} \Delta 1_{i,t-2}} \times 100$$

Τέλος, όπως αναφέραμε και σε προηγούμενη ενότητα του κειμένου, παρέχεται η δυνατότητα να υπολογίσουμε τόσο την ποσοστιαία διαχρονική συνεισφορά μιας μεμονωμένης ΚΕ στο σύνολο των εμπλεκόμενων του Νομού στον οποίο ανήκει όσο και στο σύνολο των εμπλεκόμενων επί του συνόλου της Επιλέξιμης Περιοχής. Στην αμέσως επόμενη ενότητα/ παράγραφο, θα παρουσιάσουμε τους τύπους μέσω των

οποίων υπολογίζουμε την ποσοστιαία συμμετοχή μιας μεμονωμένης ΚΕ επί του συνόλου των εμπλεκόμενων στο Νομό της.

Συγκεκριμένα, οι τύποι (29) ή Δ23, (30) ή Δ24 και (30) ή Δ25 θα μας δείξουν πώς υπολογίζουμε την ποσοστιαία συμμετοχή μιας μεμονωμένης ΚΕ στο σύνολο του Νομού, στον οποίο ανήκει, για τα έτη t , $t - 1$ και $t - 2$. Στην προκειμένη περίπτωση αναφερόμαστε σε ΚΕ που ανήκει στον πρώτο κατά σειρά Νομό.

$$29) \Delta 23 = \frac{\Delta 1_{i,t}}{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t}} \times 100 = \frac{\text{Εμπλεκόμενοι στην ΚΕ } i, \text{ το χρόνο } t}{\text{Εμπλεκόμενοι στο σύνολο των ΚΕ του Νομού με πρώτη κατά αλφαβητική σειρά θέση το χρόνο } t}$$

$$30) \Delta 24 = \frac{\Delta 1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-1}} \times 100$$

$$31) \Delta 25 = \frac{\Delta 1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t-2}} \times 100$$

Με παρόμοιο τρόπο υπολογίζουμε, βάσει των τύπων (32) ή Δ26, (33) ή Δ27 και (33) ή Δ28 θα μας δείξουν, την ποσοστιαία συμμετοχή μιας μεμονωμένης ΚΕ στο σύνολο της Επιλέξιμης Περιοχής, για τα διαδοχικά έτη t , $t - 1$ και $t - 2$.

$$32) \Delta 26 = \frac{\Delta 1_{i,t}}{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t}} \times 100$$

$$33) \Delta 27 = \frac{\Delta 1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-1}} \times 100$$

$$34) \Delta 28 = \frac{\Delta 1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t-2}} \times 100$$

Στους 34 τύπους, που μέχρι αυτό το σημείο περιγράψαμε, αναφερόμαστε στον αριθμό των μετόχων/ ιδιοκτητών/ μελών που εργάζονται ή απασχολούνται σε ΚΕ, χωρίς σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου. Δηλαδή, δεν αναφερθήκαμε στον αριθμό των ατόμων που εργάζονται στις ΚΕ με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Ο αριθμός αυτών των ατόμων παρόλα αυτά είναι ένα κρίσιμο μέγεθος, αφού σε κάθε περίπτωση αποτυπώνει τη δυνατότητα

των ΚΕ να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας για άτομα που δεν είναι μέλη ή μέτοχοι/ιδιοκτήτες των εν λόγω ΚΕ. Αν υποθέσουμε ότι με το σύμβολο "E" περιγράφουμε τους εργαζομένους και με το σύμβολο " $E_{i,t}$ " περιγράφουμε τους εργαζομένους στην ΚΕ i τον χρόνο t , όπου $i = 1, \dots, n$, όπου $n =$ ο αριθμός των ΚΕ στην επιλέξιμη περιοχή, τότε θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε το τυπολόγιο που αναπτύξαμε στις προηγούμενες ενότητες, τροποποιημένο κατά την έννοια ότι αντί του Δ1 θα έχουμε το E , ώστε να έχουμε το σύνολο των αντιστοίχων μετρήσεων στη διάθεσή μας. Με άλλα λόγια, οι τύποι από (1) έως και (34), τροποποιημένοι κατά την έννοια που μόλις προαναφέραμε, θα μπορούσαν να μας δώσουν σχεδόν κάθε επιθυμητή μέτρηση που θα αφορά τους εργαζομένους με σχέση ιδιωτικού δικαίου.

Σε ό,τι ακολουθεί, θα καταγράψουμε συνοπτικά τους τροποποιημένους τύπους για την μέτρηση των εργαζομένων με σχέση ιδιωτικού δικαίου και εν συνεχεία θα συγκρίνουμε τα δύο μεγέθη προκειμένου να διαπιστώσουμε τί ποσοστό εκπροσωπούν οι εργαζόμενοι με σχέση ιδιωτικού δικαίου επί του συνόλου αυτών που εργάζονται ή απασχολούνται ή εμπλέκονται σε μία και κάθε ΚΕ μεμονωμένα αλλά και σε επίπεδο Νομού ή Επιλέξιμης Περιοχής.

2. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Εάν με E συμβολίσουμε τους εργαζομένους με σχέση ιδιωτικού δικαίου, τότε το $E_{i,t}$ θα περιγράφει τον αριθμό των εργαζομένων στην i ΚΕ τον χρόνο t , όπου $i = 1, \dots, n$ και όπου n ο αριθμός των ΚΕ στην Επιλέξιμη Περιοχή. Άρα: θα έχουμε τον ΔΕΙΚΤΗ $E1$

Συμβολισμός εργαζομένων ανά ΚΕ ανά έτος στην Επιλέξιμη Περιοχή

35) $E1_{i,t}$ = αριθμός εργαζομένων στην i ΚΕ το έτος t

36) $E1_{i,t-1}$ = αριθμός εργαζομένων στην i ΚΕ το έτος $t - 1$

37) $E1_{i,t-2}$ = αριθμός εργαζομένων στην i ΚΕ το έτος $t - 2$

Ποσοστιαία μεταβολή εργαζομένων της κάθε ΚΕ διαχρονικά

$$38) E2 = \frac{E1_{i,t} - E1_{i,t-1}}{E1_{i,t-1}} \times 100 = \text{Ποσοστιαία μεταβολή εργαζομένων στην } i \text{ ΚΕ,}$$

μεταξύ των ετών $t - 1, t$

$$39) E3 = \frac{E1_{i,t} - E1_{i,t-2}}{E1_{i,t-2}} \times 100 = \text{Ποσοστιαία μεταβολή εργαζομένων στην } i \text{ ΚΕ,}$$

μεταξύ των ετών $t - 2, t$

$$40) E4 = \frac{E1_{i,t-1} - E1_{i,t-2}}{E1_{i,t-2}} \times 100 = \text{Ποσοστιαία μεταβολή εργαζομένων στην } i \text{ ΚΕ,}$$

μεταξύ των ετών $t - 2, t - 1$

Αριθμός εργαζομένων με σχέση ιδιωτικού δικαίου στο σύνολο της ΕΠ

$$41) E5 = \sum_{i=1}^n E1_{i,t} = E1_{1,t} + E1_{2,t} + E1_{3,t} \dots \dots \dots + E1_{n,t} =$$

= Αριθμός εργαζομένων στις ΚΕ στο σύνολο της ΕΠ το χρόνο t

$$42) E6 = \sum_{i=1}^n E1_{i,t-1} = E1_{1,t-1} + E1_{2,t-1} + E1_{3,t-1} \dots \dots \dots + E1_{n,t-1} =$$

= Αριθμός εργαζομένων στις ΚΕ στο σύνολο της ΕΠ το χρόνο $t - 1$

$$43) E6 = \sum_{i=1}^n E1_{i,t-2} = E1_{1,t-2} + E1_{2,t-2} + E1_{3,t-2} \dots \dots \dots + E1_{n,t-2} =$$

= Αριθμός εργαζομένων στις ΚΕ στο σύνολο της ΕΠ το χρόνο $t - 2$

Ποσοστιαία μεταβολή των εργαζομένων στο σύνολο της ΕΠ διαχρονικά

$$44) E8 = \left(\frac{E5 - E6}{E6} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^n E1_{i,t} - \sum_{i=1}^n E1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^n E1_{i,t-1}} \times 100 =$$

= Ποσοστιαία μεταβολή των εργαζομένων σε ΚΕ στο σύνολο της ΕΠ μεταξύ των ετών $t - 1$ και t

$$45) E9 = \left(\frac{E5 - E7}{E5} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^n E1_{i,t} - \sum_{i=1}^n E1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^n E1_{i,t-2}} \times 100 =$$

= Ποσοστιαία μεταβολή των εργαζομένων σε ΚΕ στο σύνολο της ΕΠ μεταξύ

των ετών $t - 2$ και t

$$46) E10 = \left(\frac{E6-E7}{E7} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^n E1_{i,t-1} - \sum_{i=1}^n E1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^n E1_{i,t-2}} \times 100 =$$

= Ποσοστιαία μεταβολή των εργαζομένων σε ΚΕ στο σύνολο της ΕΠ μεταξύ των ετών $t - 2$ και $t - 1$

Όπως και στην περίπτωση υπολογισμού των εμπλεκομένων ανά Νομό, έτσι και στην περίπτωση των εργαζομένων ανά Νομό, εάν διαθέταμε τα σχετικά δεδομένα, θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε:

- α) Νομούς μεταξύ τους,
- β) το σύνολο των εργαζομένων σε ένα και κάθε Νομό με το σύνολο της Επιλέξιμης Περιοχής,
- γ) το ποσοστό συμμετοχής κάθε ΚΕ στο σύνολο των εργαζομένων σε ΚΕ του Νομού της και
- δ) το ποσοστό συμμετοχής της κάθε ΚΕ στο σύνολο των εργαζομένων σε ΚΕ επί του συνόλου της Επιλέξιμης Περιοχής.

Για να καταστεί εφικτή μια τέτοια προσπάθεια θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι στο σύνολο της επιλέξιμης περιοχής υπάρχουν n κοινωνικές επιχειρήσεις όπου i ο αύξων αριθμός της κάθε μίας, $i = 1, \dots, n$. Εάν, επιπλέον, υποθέσουμε ότι ο αύξων αριθμός αποδίδεται εν σειρά για κάθε Νομό, έτσι που από $i = 1$ έως $i = \kappa$ να αριθμούνται οι ΚΕ του Νομού που είναι πρώτος κατά αλφαβητική σειρά, και από $\kappa + 1$ έως $\kappa + \lambda$ να καταγράφονται οι λ , π.χ. ΚΕ του δεύτερου κατά αλφαβητική σειρά Νομού, έτσι ώστε το i να μπορεί να περιγραφεί ως κάτωθι:

$$i = 1, 2, 3, \dots, \kappa, (\kappa + 1), (\kappa + 2), \dots, (\kappa + \lambda), \dots, n$$

$$(\kappa < \kappa + \lambda < n)$$

τότε το σύνολο των εργαζομένων για τον πρώτο με αλφαβητική σειρά Νομό θα υπολογισθεί από τους κάτωθι τύπους.

Σύνολο εργαζομένων στον πρώτο κατά αλφαβητική σειρά επιλέξιμο Νομό

$$47) E11 = \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t} = \text{Σύνολο εργαζομένων στις ΚΕ του πρώτου κατά αλφαβητική σειρά Νομού το έτος } t$$

$$48) E12 = \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1} = \text{Σύνολο εργαζομένων στις ΚΕ του πρώτου κατά αλφαβητική σειρά Νομού το έτος } t - 1$$

$$49) E13 = \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-2} = \text{Σύνολο εργαζομένων στις ΚΕ του πρώτου κατά αλφαβητική σειρά Νομού το έτος } t - 2$$

Ομοίως, το σύνολο των εργαζομένων σε ΚΕ στον δεύτερο κατά αλφαβητική σειρά Επιλέξιμο Νομό θα υπολογιστεί από τους επόμενους τρεις τύπους (50), (51) και (52), μέσω των δεικτών E14, E15 και E16.

Σύνολο εργαζομένων στον δεύτερο κατά αλφαβητική σειρά επιλέξιμο Νομό διαχρονικά

$$50) E14 = \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t} = \text{Σύνολο εργαζομένων στις ΚΕ του δευτέρου κατά αλφαβητική σειρά Νομού το έτος } t$$

$$51) E15 = \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t-1} = \text{Σύνολο εργαζομένων στις ΚΕ του δευτέρου κατά αλφαβητική σειρά Νομού το έτος } t - 1$$

$$52) E16 = \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t-2} = \text{Σύνολο εργαζομένων στις ΚΕ του δευτέρου κατά αλφαβητική σειρά Νομού το έτος } t - 2$$

Με δεδομένους τους τύπους (50), (51) και (52), μπορούμε να υπολογίσουμε την ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των εργαζομένων ανά Νομό, μεταξύ των χρονικών διαστημάτων $t - 2$, $t - 1$ και t . Παρουσιάζοντας ενδεικτικά τους σχετικούς δείκτες μόνο για τον πρώτο κατά αλφαβητική σειρά Νομό, μπορώ να υπολογίσω τα κάτωθι.

Ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των εργαζομένων σε ΚΕ εντός Νομού διαχρονικά (τυπολόγιο για τον πρώτο κατά αλφαβητική σειρά Νομό)

$$53) E17 = \left(\frac{E11-E12}{E12} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t} - \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1}} \times 100$$

$$54) E18 = \left(\frac{E11-E13}{E13} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t} - \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-2}} \times 100$$

$$55) E19 = \left(\frac{E12-E13}{E13} \right) \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t} - \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-2}} \times 100$$

Συγκρίσεις του αριθμού των εργαζομένων σε ΚΕ μεταξύ Νομών

Παρουσίαση σύγκρισης μεταξύ των δύο πρώτων κατά αλφαβητική σειρά Νομών:

$$56) E11 \gtrsim E14 \quad \text{ή} \quad \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t} \gtrsim \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t}$$

$$57) E12 \gtrsim E15 \quad \text{ή} \quad \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1} \gtrsim \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t-1}$$

$$58) E13 \gtrsim E16 \quad \text{ή} \quad \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-2} \gtrsim \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t-2}$$

Συγκρίσεις ποσοστιαίων μεταβολών στον αριθμό των εργαζομένων ανά Νομό μεταξύ των ενδεικτικών ετών t και $t - 1$ και μεταξύ των δύο πρώτων κατά αλφαβητική σειρά επιλέξιμων Νομών

$$59) \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t} - \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1}} \times 100 \leq \frac{\sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t} - \sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t-1}}{\sum_{i=\kappa+1}^{\kappa+\lambda} E1_{i,t-1}} \times 100$$

Μέσω του τύπου (59), συγκρίνουμε τις ποσοστιαίες μεταβολές στον αριθμό των εργαζομένων των δύο πρώτων κατά αλφαβητική σειρά Νομών μεταξύ των ετών $t - 1$ και t , αλλά ομοίως θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε και τις μεταβολές μεταξύ των ετών

$t - 2$ και t ή ακόμη και $t - 2$ και $t - 1$. Σε ό,τι ακολουθεί, δηλαδή μέσω των τύπων (60), (61) και (62), θα υπολογίσουμε την ποσοστιαία συμμετοχή ενός Νομού (για παράδειγμα του πρώτου κατά αλφαβητική σειρά) στο σύνολο των εργαζομένων της Επιλέξιμης Περιοχής.

Ποσοστιαία συμμετοχή εργαζομένων σε ΚΕ ενός Νομού στο σύνολο των εν λόγω εργαζομένων στην Επιλέξιμη Περιοχή για τα διαδοχικά έτη $t - 2$, $t - 1$ και t

$$60) E11 = \frac{\text{Εργαζόμενοι σε ΚΕ του Νομού (1^{ου} κατά αλφαβητική σειρά), το έτος } t}{\text{Εργαζόμενοι σε ΚΕ της επιλέξιμης Περιοχής το έτος } t} \\ = \frac{E11}{E5} \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t}}{\sum_{i=1}^{\eta} E1_{i,t}} \times 100$$

Οι επόμενοι δύο τύποι υπολογίζουν τον ίδιο δείκτη με αυτόν του τύπου (60) για τα έτη $t - 1$ και $t - 2$ αντιστοίχως. Ήτοι:

$$61) E21 = \frac{E12}{E6} \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\eta} E1_{i,t-1}} \times 100$$

$$62) E22 = \frac{E13}{E7} \times 100 = \frac{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-2}}{\sum_{i=1}^{\eta} E1_{i,t-2}} \times 100$$

Ποσοστιαία συμμετοχή εργαζομένων μιας ΚΕ στο σύνολο των εργαζομένων σε ΚΕ του Νομού της για τα διαδοχικά έτη $t - 2$, $t - 1$ και t

$$63) E23 = \frac{\text{Εργαζόμενοι στην ΚΕ } i, \text{ το χρόνο } t \text{ (παράδειγμα 1^{ου} κατά αλφαβητική σειρά Νομού)}}{\text{Εργαζόμενοι στο σύνολο των ΚΕ του Νομού της } i \text{ το χρόνο } t \text{ (παράδειγμα για 1^ο κατά αλφαβητική σειρά Νομό)}} \\ = \frac{E1_{i,t}}{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t}} \times 100$$

$$64) E24 = \frac{E1_{i,t-1}}{\sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t-1}} \times 100$$

$$65) E25 = \frac{E_{1,i,t-2}^{1}}{\sum_{i=1}^k E_{1,i,t-2}^{1}} \times 100$$

Με παρόμοιο και αυτονόητο τρόπο, μπορούμε να υπολογίσουμε και την ποσοστιαία συμμετοχή μιας μεμονωμένης ΚΕ στο σύνολο των εργαζομένων σε ΚΕ της Επιλέξιμης Περιοχής. Οι δείκτες αυτοί θα μπορούν να εντοπίζουν ΚΕ κοινωνικές επιχειρήσεις με κυρίαρχο ρόλο στο σύνολο της Επιλέξιμης Περιοχής, ώστε αυτές με τη σειρά τους να αποτελέσουν καλές πρακτικές για τη δρομολόγηση διαδικασιών Συγκριτικής Τελειοποίησης.

Ποσοστιαία συμμετοχή μεμονωμένης ΚΕ στο σύνολο των εργαζομένων της Επιλέξιμης Περιοχής το χρόνο t

Οι τρεις διαδοχικοί δείκτες θα αφορούν τις χρονικές περιόδους t , $t - 1$ και $t - 2$.

$$66) E26 = \frac{\text{Εργαζόμενοι στην ΚΕ } i, \text{ το χρόνο } t}{\text{Εργαζόμενοι στο σύνολο των ΚΕ της Επιλέξιμης Περιοχής το χρόνο } t} \\ = \frac{E_{1,i,t}}{\sum_{i=1}^n E_{1,i,t}} \times 100$$

$$67) E27 = \frac{E_{1,i,t-1}}{\sum_{i=1}^n E_{1,i,t-1}} \times 100$$

$$68) E28 = \frac{E_{1,i,t-2}}{\sum_{i=1}^n E_{1,i,t-2}} \times 100$$

3. ΣΧΕΣΗ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΕ

Έχει ιδιαίτερη σημασία να γνωρίζουμε τον αριθμό των ατόμων που με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη/ μετόχου/ ή μέλους μιας ΚΕ εμπλέκονται στην υλοποίηση του έργου αυτών των οντοτήτων και, συνεπώς, παρέχουν έργο για την επίτευξη των στόχων τους. Άτομα που με την παραπάνω ιδιότητα παρέχουν έργο ή υπηρεσίες σε μια ΚΕ είναι δυνατόν να

αμείβονται και άρα να βιοπορίζονται μέσω αυτής της εμπλοκής τους. Δείκτες για αυτό το σύνολο των ατόμων παρουσιάσαμε στην ενότητα 1. Παράλληλα, και όπως προαναφέραμε, στις ΚΕ μπορεί να απασχολούνται και άτομα με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, μέσω της οποίας εξασφαλίζουν τα απαραίτητα για τη διαβίωσή τους εισοδήματα. Είναι προφανές ότι όσες περισσότερες θέσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου παράγουν οι ΚΕ τόσο πιο σημαντικός ο κοινωνικός τους αντίκτυπος και τόσο πιο σημαντική η συνεισφορά τους στη βελτίωση των μεγεθών μιας τοπικής οικονομίας, αλλά και της εθνικής οικονομίας γενικότερα.

Με δεδομένους τους υπολογισμούς που προηγήθηκαν στις ενότητες 1 και 2, μπορούμε πλέον να υπολογίσουμε το σύνολο των ατόμων που ασχολούνται σε μία και κάθε ΚΕ με οποιαδήποτε ιδιότητα. Ολοκληρώνοντας τον υπολογισμό αυτόν για κάθε ΚΕ ξεχωριστά αλλά και για το σύνολο των ΚΕ ενός (και κάθε) Νομού, όπως και για το σύνολο των ΚΕ της Επιλέξιμης Περιοχής, θα είμαστε σε θέση, μέσω των δεικτών που θα προταθούν στις επόμενες ενότητες, να αποκαλύψουμε και συγχρόνως να καταγράψουμε τον κοινωνικό αντίκτυπο αυτών των οντοτήτων.

Επίσης, μέσω των δεικτών που θα προταθούν, θα καταστεί εφικτός ο εντοπισμός μεμονωμένων ΚΕ που συνεισφέρουν σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας (με σχέση ιδιωτικού δικαίου), αλλά θα καταστεί εφικτός και ο εντοπισμός Νομών που έχουν καταφέρει να διακριθούν βάσει των συνολικών αντιστοίχων επιδόσεων που επέτυχαν οι ΚΕ που εδρεύουν σε αυτούς.

Για την καταγραφή της σχέσης Εμπλεκομένων – Εργαζομένων, ως απαραίτητη προϋπόθεση, απαιτείται η καταγραφή του συνόλου των ατόμων που προσφέρουν έργο ή υπηρεσίες με οποιαδήποτε σχέση στις ΚΕ. Αυτό θα πραγματοποιηθεί στην ενότητα 3.1.

Σύνολο ατόμων που παρέχουν έργο με οποιαδήποτε σχέση σε ΚΕ

Για να υπολογίσουμε το σύνολο των ατόμων που παρέχουν έργο ανά ΚΕ, θα αθροίσουμε τον αριθμό των ατόμων που εμπλέκονται ως μέτοχοι – ιδιοκτήτες ή μέλη με τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Εφόσον, εξ

υποθέσεως στην Επιλέξιμη Περιοχή έχουμε n κοινωνικές επιχειρήσεις, τότε αυτό θα πρέπει να συμβεί για κάθε i , όπου $i = 1, \dots, n$. Εάν, όπως έχουμε αναφέρει, κατά τη χρονική περίοδο t στην i ΚΕ επιχείρηση εμπλέκονται, βλέπε τύπο (1), $\Delta 1_{i,t}$ μέτοχοι/ μέλη/ ιδιοκτήτες και $E1_{i,t}$ εργαζόμενοι με σχέση ιδιωτικού δικαίου, τότε, όπως καταγράφεται και στον τύπο (69), ο συνολικός αριθμός των ατόμων που ωφελούνται από την i ΚΕ θα μπορεί να περιγραφθεί με το σύμβολο $T1_{i,t}$, όπου:

$$\begin{aligned} & \text{Σύνολο ωφελουμένων στην } i \text{ ΚΕ} = \\ & = \text{αριθμός μετόχων/μελών} \\ & \quad + \text{αριθμός εργαζομένων με σχέση ιδιωτικού δικαίου} \end{aligned}$$

$$69) T1_{i,t} = \Delta 1_{i,t} + E1_{i,t}$$

Ομοίως, σε επίπεδο επιλέξιμης περιοχής, ο συνολικός αριθμός των ατόμων που ωφελούνται, ήτοι μέτοχοι/ μέλη και εργαζόμενοι με σχέση ιδιωτικού δικαίου, θα μπορεί να περιγραφθεί από τη σχέση (70) και το σύμβολο $TE\pi_{,t}$.

$$\begin{aligned} & \text{Σύνολο ωφελουμένων στην Επιλέξιμη Περιοχή (ΕΠ)} = \\ & = \text{Άθροισμα ωφελουμένων ανά ΚΕ } i \text{ το έτος } t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 70) TE\pi_{,t} &= T_{1,t} + T_{2,t} + T_{3,t} + \dots \dots \dots + T_{n,t} = \\ &= \sum_{i=1}^n T_{i,t} \\ &= \sum_{i=1}^n (\Delta 1_{i,t} + E1_{i,t}) \\ &= \sum_{i=1}^n \Delta 1_{i,t} + \sum_{i=1}^n E1_{i,t} \end{aligned}$$

Τέλος, το άθροισμα των ωφελουμένων ανά Νομό θα συμβολίζεται με TN και, στην ενδεικτική περίπτωση του πρώτου κατά αλφαβητική σειρά Νομού, θα προκύπτει από τον τύπο:

$$71) TN_{,t} = \begin{array}{l} \text{Σύνολο Εμπλεκόμενων στις} \\ \text{ΚΕ του πρώτου κατ'} \\ \text{αλφαβητική σειρά Νομού} \end{array} \quad + \quad \begin{array}{l} \text{Σύνολο Απασχολούμενων με} \\ \text{σχέση εργασίας ιδιωτικού} \\ \text{δικαίου στον πρώτο κατ'} \end{array}$$

αλφαβητική σειρά Νομό

$$\begin{aligned}
 &= \Delta 11 + E11 \\
 &= \sum_{i=1}^{\kappa} \Delta 1_{i,t} + \sum_{i=1}^{\kappa} E1_{i,t} \\
 &= \sum_{i=1}^{\kappa} (\Delta 1_{i,t} + E1_{i,t})
 \end{aligned}$$

4. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εισαγωγή

Στο τέταρτο μέρος της μελέτης θα παρουσιαστούν δείκτες αξιολόγησης κοινωνικών επιχειρήσεων, οι οποίοι θα διαφέρουν από αυτούς των προηγούμενων ενοτήτων ως προς το γεγονός ότι θα μετρούν κυρίως τον κοινωνικό αντίκτυπο αυτών των οντοτήτων ή καλλίτερα, θα διαφέρουν επειδή μέσω των δεικτών του τετάρτου μέρους θα αξιολογείται η κοινωνική διάσταση της σημαντικότητας αυτών. Κάθε ένας από αυτούς τους δείκτες που θα προταθούν, θα βρίσκεται στη θεμελιώδη μορφή του και άρα δεν θα εξειδικεύεται ως προς το χρόνο, δεν θα επιτρέπει διαχρονικές ή διατοπικές συγκρίσεις και δεν θα διευκολύνει τη σύγκριση με **αντίστοιχα** συνολικά μεγέθη που θα αναφέρονται σε νομούς, περιφέρειες, επιλέξιμες περιοχές ή επί του συνόλου της επικρατείας. Η εξειδίκευση, διατοπική και διαχρονική ενός εκάστου δείκτη, είναι κατά την άποψή μας μια σχετικά εύκολη ή παράγωγη δράση, προφανώς πολύ χρήσιμη, η οποία θα μας επέτρεπε μεν να είμαστε περισσότερο ακριβείς αλλά θα σπαταλούσε πόρους χρόνου, οι οποίοι θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν οικονομικότερα. Συνεπώς, κάθε ένας από τους προτεινόμενους, σε ό,τι ακολουθεί, δείκτες θα μπορούσε να εξειδικευτεί, με τον τρόπο που υποδείξαμε στις ενότητες (1) και (2), με απόλυτη ακρίβεια. Ως εκ τούτου, υποθέτουμε ότι ο ερευνητής που θα αξιοποιήσει τους προτεινόμενους δείκτες για την ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος, θα μπορεί να διαχειριστεί τον βασικό δείκτη για τη διαμόρφωση υβριδικών ή «θυγατρικών» δεικτών, οι οποίοι θα τονίζουν και θα αξιοποιούν τις πληροφορίες από διατοπικές και διαχρονικές συγκρίσεις.

Δείκτες Ταυτότητας Κοινωνικής Επιχείρησης

Σε κάθε περίπτωση και για κάθε κοινωνική επιχείρηση θα πρέπει να διαθέτουμε μια σειρά από πληροφορίες ταυτότητας, προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία ταυτοποίησης ή παρακολούθησης. Τα βασικά χαρακτηριστικά ταυτότητας που θα πρέπει να καταγραφούν, μέσω ενός ερωτηματολογίου, οφείλουν να παρέχουν πληροφορίες ως προς τα ακόλουθα:

- 1) Διακριτικός Τίτλος Κοινωνικής Επιχείρησης
(ΚΕ).....
- 2) Πλήρης Επωνυμία
ΚΕ.....
- 3) Έδρα
ΚΕ.....
- 4) Έτος
Ίδρυσης.....
- 5) Νομική
Μορφή.....
- 6) Εγγεγραμμένη στα Μητρώα του Υπουργείου Εργασίας το
έτος.....
- 7) Τομέας Δραστηριότητας 7.1 Πρωτογενής Τομέας
7.2 Δευτερογενής Τομέας
7.3 Τριτογενής Τομέας
- 8) Κλάδος Παραγωγής 8.1 Ονομασία Κλάδου.....
8.2 Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ.....
- 9) Αν η ΚΕ παρέχει υπηρεσίες σε ευάλωτα άτομα, να εξειδικευτεί η ομάδα που
ωφελείται ή το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών:
  - 9.1 Πρόσβαση σε στέγη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων
  - 9.2 Πρόσβαση σε περίθαλψη
  - 9.3 Βοήθεια σε ηλικιωμένους
  - 9.4 Βοήθεια σε άτομα με ειδικές ανάγκες
  - 9.5 Ένταξη ευπαθών ομάδων

9.6 Φύλαξη παιδιών

9.7 Πρόσβαση στην απασχόληση

9.8 Πρόσβαση στην κατάρτιση

9.9 Παιδική Μέριμνα

9.10 Άλλο.....

Δείκτες που αφορούν τα Μέλη, τους Εργαζομένους, τους Εθελοντές και τους Ωφελουμένους

Αναφορικά με το ανθρώπινο δυναμικό, θα είχε ενδιαφέρον να γνωρίζουμε τον αριθμό των μελών της ΚΕ, πόσα από αυτά τα μέλη συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, πόσα από τα μέλη είναι και εργαζόμενοι στην ΚΕ και άρα δικαιούνται να συμμετέχουν στη διανομή των κερδών, πόσοι είναι συνολικά οι εργαζόμενοι στην ΚΕ και άρα οι αμειβόμενοι από αυτή, ποιος είναι ο αριθμός των ατόμων που προσφέρουν εργασία εθελοντικά, πόσοι είναι οι χρήστες/πελάτες των υπηρεσιών/προϊόντων και, τέλος, θα είχε επίσης ενδιαφέρον να γνωρίζουμε την σύνθεση των μελών, δηλαδή πόσα μέλη είναι φυσικά πρόσωπα και πόσα και νομικά. Σύμφωνα με την παραπάνω περιγραφή και το σύνολο των πληροφοριών που θέλουμε να συλλέξουμε, η ερώτηση 10 θα μπορούσε να έχει την κάτωθι δομή:

10) Παρακαλούμε να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας 10

10.1	Ποιος είναι ο αριθμός των μελών της ΚΕ;	
10.2	Πόσα από τα μέλη είναι φυσικά πρόσωπα;	
10.3	Πόσα από τα μέλη είναι νομικά πρόσωπα;	
10.4	Πόσα από τα μέλη συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων;	
10.5	Πόσα από τα μέλη είναι εργαζόμενοι εθελοντικά;	
10.6	Πόσα από τα μέλη εργάζονται με αμοιβή και συμμετέχουν στα κέρδη;	

10.7	Ποιος είναι ο συνολικός αριθμός των εθελοντών, συμπεριλαμβανομένων και των εθελοντικά εργαζομένων μελών;	
10.8	Πόσοι είναι οι χρήστες/πελάτες που εξυπηρετούνται;	
10.9	Ποιος είναι ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων με αμοιβή;	

Εκ των δεδομένων της ερώτησης 10 μπορούν να κατασκευαστούν οι ακόλουθοι δείκτες. Ήτοι:

$$11) \text{ Ποσοστό συμμετοχής των Φυσικών προσώπων στο σύνολο των μελών} = \frac{\text{Αριθμός Φυσικών προσώπων στο σύνολο των μελών}}{\text{Σύνολο Μελών ΚΕ}} \times 100$$

$$12) \text{ Ποσοστό συμμετοχής των Νομικών* προσώπων στο σύνολο των μελών} = \frac{\text{Αριθμός Νομικών προσώπων στο σύνολο των μελών}}{\text{Σύνολο Μελών ΚΕ}} \times 100$$

* Είναι προφανές ότι ο δείκτης με α/α 12 προκύπτει και αν από τη μονάδα αφαιρέσουμε τον δείκτη με α/α 11.

$$13) \text{ Ποσοστό μελών που συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων} = \frac{\text{Αριθμός Μελών που συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων}}{\text{Σύνολο Μελών ΚΕ}} \times 100$$

$$14) \text{ Ποσοστό μελών που εργάζονται με αμοιβή} = \frac{\text{Αριθμός Μελών που εργάζονται με αμοιβή}}{\text{Σύνολο Μελών ΚΕ}} \times 100$$

$$15) \text{ Ποσοστό μελών που εργάζονται εθελοντικά επί του συνόλου των εθελοντικά εργαζομένων} = \frac{\text{Αριθμός Μελών που εργάζονται με αμοιβή}}{\text{Συνολικός αριθμός εργαζομένων εθελοντικά}} \times 100$$

$$16) \text{ Αριθμός χρηστών/πελατών ανά Μέλος} = \frac{\text{Αριθμός Χρηστών/Πελατών}}{\text{Σύνολο Μελών}}$$

$$17) \frac{\text{Αριθμός χρηστών/πελατών ανά εργαζόμενο με αμοιβή}}{\text{Σύνολο εργαζομένων με αμοιβή}} = \frac{\text{Αριθμός Χρηστών/Πελατών}}{\text{Σύνολο εργαζομένων με αμοιβή}}$$

Δείκτες Αξιολόγησης των Εναλλακτικών Πηγών Αντλησης Εσόδων

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε και η αναλυτική περιγραφή των πηγών από τις οποίες η κάθε ΚΕ αντλεί έσοδα. Επιπροσθέτως, χρήσιμοι θα ήταν και οι δείκτες οι οποίοι θα αναφέρονται στην κατανομή των εν λόγω εσόδων. Για την οικονομία στην όλη προσπάθεια, είναι απαραίτητο να ενημερωθεί ο πίνακας 11. Η συμπλήρωσή του θα αφορά δεδομένα της τελευταίας χρήσης, εφόσον αυτά έχουν οριστικοποιηθεί.

Πίνακας 11: Παρακαλούμε να συμπληρωθεί ο ακόλουθος πίνακας καταγραφής των πηγών προέλευσης των εσόδων της ΚΕ.

α/α	Πηγή προέλευσης Εσόδων	Ποσό σε €
11.1	Έσοδα από την πώληση Προϊόντων	
11.2	Έσοδα από την πώληση Υπηρεσιών	
11.3	Έσοδα από ένταξη σε πρόγραμμα στήριξης επιχειρηματικότητας	
11.4	Έσοδα από προγράμματα του ΟΑΕΔ	
11.5	Έσοδα από Συμβάσεις με το Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα	
11.6	Έσοδα από ΟΤΑ	
11.7	Έσοδα από Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων	
11.8	Έσοδα από Ευρωπαϊκή Ένωση	
11.9	Έσοδα από Διεθνείς ή Εθνικούς Οργανισμούς	
11.10	Έσοδα από Κληροδοτήματα	
11.11	Έσοδα από Δωρεές	

11.12	Έσοδα από παραχωρήσεις χρήσεως Περιουσιακών Στοιχείων	
11.13	Έσοδα από Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας	
11.14	Έσοδα από Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης	
11.15	Σύνολο Εσόδων	

Βάσει των δεδομένων του Πίνακα 11 έχουμε τη δυνατότητα να αναπτύξουμε μια σειρά από εξαιρετικά χρήσιμους δείκτες. Οι εν λόγω δείκτες, μεταξύ των άλλων, θα δείξουν το ποσοστό των εσόδων της ΚΕ που προέρχεται από την κύρια δραστηριότητά της ή έστω από το σύνολο των δραστηριοτήτων της, όπως επίσης θα δείξουν το ποσοστό των εσόδων που προέρχεται από οικονομικές ενισχύσεις πάσης φύσεως. Όσο μεγαλύτερη η συμμετοχή των εσόδων από δραστηριότητες, τόσο λιγότερο εξαρτώμενη η ΚΕ από το κράτος ή από φορείς του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα, που παρέχουν πόρους στο πλαίσιο αλληλέγγυων δραστηριοτήτων ή προθέσεων. Ομοίως, όσο μεγαλύτερη η συμμετοχή των εσόδων από δραστηριότητες της ΚΕ επί του συνόλου των εσόδων της, τόσο μεγαλύτερη η προστιθέμενη αξία που παράγεται από μία ΚΕ και τόσο πιο απαραίτητη η ύπαρξη της για την οικονομική ζωή στην ευρύτερη περιφέρεια. Σύμφωνα με τα όσα προαναφέραμε, οι δείκτες 18, 19 και 20

$$18) \frac{\text{Ποσοστό Εσόδων που προέρχεται από την πώληση προϊόντων}}{\text{από την πώληση προϊόντων}} = \frac{\text{Έσοδα από την Πώληση Προϊόντων}}{\text{Συνολικά Έσοδα}} \times 100$$

$$19) \frac{\text{Ποσοστό Εσόδων που προέρχεται από την πώληση υπηρεσιών}}{\text{από την πώληση υπηρεσιών}} = \frac{\text{Έσοδα από την Πώληση Υπηρεσιών}}{\text{Συνολικά Έσοδα}} \times 100$$

$$20) \frac{\text{Ποσοστό Εσόδων που προέρχεται από την πώληση υπηρεσιών και προϊόντων}}{\text{από την πώληση υπηρεσιών και προϊόντων}} = \frac{\text{Έσοδα από την Πώληση Υπηρεσιών και Προϊόντων}}{\text{Συνολικά Έσοδα}} \times 100$$

μας δείχνουν την προέλευση των εσόδων και ειδικότερα υπολογίζουν το ποσοστό των εσόδων που προέρχεται από την παραγωγή και πώληση προϊόντων, από την παροχή

υπηρεσιών και από αμφότερες τις πηγές συγχρόνως. Κατά αναλογία, οι δείκτες 21, 22 και 23 θα υπολογίσουν το ποσοστό των εσόδων που προέρχεται από επιχορηγήσεις προγραμμάτων επιχειρηματικότητας (βλέπε δείκτη 21), από επιχορηγήσεις προγραμμάτων του ΟΑΕΔ (βλέπε δείκτη 22) και από επιχορηγήσεις προερχόμενες εξ αμφοτέρων των πηγών (βλέπε δείκτη 23). Όπως είναι αυτονόητο, όσο μεγαλύτερα τα έσοδα από επιχορηγήσεις προερχόμενες από τις συγκεκριμένες πηγές, τόσο μεγαλύτερη η εξάρτηση από την ύπαρξη προγραμμάτων και τόσο λιγότερο αυτοδύναμη η πορεία της ΚΕ.

$$21) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από προγράμματα επιχειρηματικότητας} = \frac{\text{Έσοδα από Προγράμματα Επιχειρηματικότητας}}{\text{Συνολικά Έσοδα}} \times 100$$

$$22) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από ΟΑΕΔ} = \frac{\text{Έσοδα από Προγράμματα ΟΑΕΔ}}{\text{Συνολικά Έσοδα}} \times 100$$

$$23) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από προγράμματα επιχειρηματικότητας και ΟΑΕΔ} = \frac{\text{Έσοδα από Προγράμματα Επιχειρηματικότητας και ΟΑΕΔ}}{\text{Συνολικά Έσοδα}} \times 100$$

Σε συνέχεια των ανωτέρω, θα αναφερθούμε στα έσοδα που προέρχονται από συμβάσεις με το Δημόσιο (Κωδικός Εσόδων: Πίνακας 11, 11.5) και από τους ΟΤΑ (Κωδικός Εσόδων: Πίνακας 11, 11.6). Αμφότεροι οι κωδικοί παραπέμπουν σε συνεργασίες με τον Δημόσιο τομέα αλλά και τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα. Η εξασφάλιση εσόδων από τις δύο αυτές πηγές αποκαλύπτει ότι η ΚΕ είναι μια δραστήρια οντότητα, η οποία διεκδικεί κάθε δυνατή πηγή εσόδων και χρηματοδότησης. Ομοίως, η εν λόγω διαπίστωση μπορεί να σημαίνει ότι το δημόσιο, ή κάποιος φορέας του, παρέχουν υπηρεσίες μέσω ανάθεσης δραστηριοτήτων σε εξωτερικούς συνεργάτες (outsourcing) προς το κοινωνικό σύνολο, όμως συγχρόνως δείχνουν και το βαθμό εξάρτησης της ΚΕ από οντότητες του Δημοσίου. Όσο μεγαλύτερες οι τιμές που λαμβάνουν οι δείκτες 24, 25 και 26, τους οποίους παρουσιάζουμε σε ό,τι ακολουθεί,

τόσο μεγαλύτερη η εξάρτηση από τον Δημόσιο τομέα και, ίσως, τόσο πιο ευάλωτη η μελλοντική πορεία των ΚΕ.

$$24) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από συμβάσεις με το Δημόσιο} = \frac{\text{Έσοδα από συμβάσεις με το Δημόσιο}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

$$25) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από τους ΟΤΑ} = \frac{\text{Έσοδα από ΟΤΑ}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

$$26) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από συμβάσεις Δημοσίου και ΟΤΑ} = \frac{\text{Έσοδα από συμβάσεις Δημοσίου και ΟΤΑ}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

Εξαιρετικά σημαντική θα ήταν και η πληροφόρηση που θα αφορούσε τα έσοδα που προέρχονται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τους Διεθνείς και Εθνικούς Οργανισμούς. Ο υπολογισμός αυτών των δεικτών αφορά τους κωδικούς του Πίνακα 11, 11.7, 11.8 και 11.9 αντιστοίχως και εξειδικεύονται μέσω των δεικτών 27, 28 και 29.

$$27) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από ΠΔΕ} = \frac{\text{Έσοδα από ΠΔΕ}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

$$28) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από ΕΕ} = \frac{\text{Έσοδα από ΕΕ}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

$$29) \text{ Ποσοστό Εσόδων προερχομένων από Διεθνείς και Εθνικούς Οργανισμούς} = \frac{\text{Έσοδα από Διεθνείς και Εθνικούς Οργανισμούς}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

Τέλος, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν και οι κωδικοί 11.10 και 11.11, οι οποίοι περιγράφουν τα έσοδα από κληροδοτήματα και δωρεές αντιστοίχως, ενώ εξίσου σημαντικά μπορεί να είναι και τα έσοδα από παραχωρήσεις χρήσεως περιουσιακών

στοιχείων, τα οποία καταγράφονται στον κωδικό 11.12 του Πίνακα 11. Όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις, μπορώ να υπολογίσω το ποσοστό συμμετοχής του κάθε κωδικού στο σύνολο των εσόδων, όπως επίσης μπορώ να συγκρίνω τις διαφορετικές πηγές εσόδων μεταξύ τους, αλλά και διαφορετικά υποσύνολα εσόδων. Στους τύπους 30, 31 και 32

$$30) \frac{\text{Ποσοστό συμμετοχής Εσόδων από κληροδοτήματα στο σύνολο των εσόδων}}{=} = \frac{\text{Έσοδα από Κληροδοτήματα}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

$$31) \frac{\text{Ποσοστό συμμετοχής Εσόδων από δωρεές στο σύνολο των εσόδων}}{=} = \frac{\text{Έσοδα από Δωρεές}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

$$32) \frac{\text{Ποσοστό συμμετοχής Εσόδων από παραχωρήσεις χρήσεως Περιουσιακών στοιχείων στο σύνολο των εσόδων}}{=} = \frac{\text{Έσοδα από Παραχώρηση Χρήσης Περιουσιακών στοιχείων}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

καταγράφεται η σημαντικότητα των πηγών χρηματοδότησης ξεχωριστά, ώστε να εντοπιστούν μεν οι καλές πρακτικές αλλά και να αποκαλυφθούν οι υστερήσεις. Επιπροσθέτως, στον επόμενο τύπο καταγράφεται το σύνολο των εσόδων από κληροδοτήματα, δωρεές και παραχωρήσεις αθροιστικά, ως ποσοστό των συνολικών εσόδων, έτσι ώστε να αξιολογηθεί η σημαντικότητα των πηγών που σχετίζονται με τη διάθεση κοινωνικής προσφοράς.

$$33) \frac{\text{Ποσοστό συμμετοχής Εσόδων από πηγές Κοινωνικής Προσφοράς στο σύνολο των εσόδων}}{=} = \frac{\text{Έσοδα από κωδικούς Πίνακα 11 (11.9) + (11.10) + (11.11)}}{\text{Σύνολο Εσόδων}} \times 100$$

Τέλος, προκειμένου να ολοκληρωθεί η ενότητα δεικτών που αναφέρονται στις πηγές εσόδων, καλό είναι να συγκρίνουμε μεταξύ τους τα έσοδα από την κύρια δραστηριότητα της ΚΕ, τα έσοδα από φιλανθρωπικές πηγές (όπως τα κληροδοτήματα, οι δωρεές και οι παραχωρήσεις) και, τέλος, τα έσοδα από επιχορηγήσεις μέσω προγραμμάτων.

$$34) \left. \begin{array}{l} \text{Έσοδα από Φιλανθρωπικές Πηγές,} \\ \text{ως ποσοστό επί των εσόδων από} \\ \text{Πωλήσεις Αγαθών ή Υπηρεσιών} \end{array} \right\} = \frac{\text{Έσοδα από κωδικούς Πίνακα 11}}{\frac{(11.10) + (11.11) + (11.12)}{\text{Έσοδα από Πωλήσεις} \\ \text{Αγαθών και Υπηρεσιών} \\ (11.1) + (11.2)}} \times 100$$

$$35) \left. \begin{array}{l} \text{Έσοδα από Επιχορηγήσεις μέσω} \\ \text{Προγραμμάτων, ως ποσοστό επί} \\ \text{των εσόδων από Πωλήσεις} \\ \text{Αγαθών ή Υπηρεσιών} \end{array} \right\} = \frac{\text{Έσοδα από κωδικούς Πίνακα 11}}{\frac{(11.3) + (11.4)}{\text{Έσοδα από πωλήσεις} \\ \text{Αγαθών και Υπηρεσιών} \\ (11.1) + (11.2)}} \times 100$$

$$36) \left. \begin{array}{l} \text{Έσοδα από Συμβάσεις με το} \\ \text{Δημόσιο τομέα και τους ΟΤΑ,} \\ \text{ως ποσοστό επί των εσόδων από} \\ \text{Πωλήσεις Αγαθών ή Υπηρεσιών} \end{array} \right\} = \frac{\text{Έσοδα από κωδικούς Πίνακα 11}}{\frac{(11.5) + (11.6)}{\text{Έσοδα από πωλήσεις} \\ \text{Αγαθών και Υπηρεσιών} \\ (11.1) + (11.2)}} \times 100$$

Μέσω του δείκτη με α/α 34 εκφράζουμε τα έσοδα από «φιλανθρωπικές» πηγές ως ποσοστό επί των εσόδων από την κύρια δραστηριότητα της ΚΕ, έτσι ώστε να διαπιστωθεί πόσα ευρώ εσόδων από φιλανθρωπικές δραστηριότητες αντιστοιχούν σε ένα ευρώ εσόδων από την κύρια δραστηριότητα. Είναι προφανές ότι εάν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος της μονάδος (ή του 100), τότε τα «παράπλευρα» έσοδα είναι περισσότερα από αυτά της κύριας δραστηριότητας. Το ίδιο, ασφαλώς, συμβαίνει και με τον δείκτη που φέρει τον α/α 35 όπου συγκρίνονται τα έσοδα από επιχορηγήσεις με αυτά των εσόδων από την κύρια δραστηριότητα. Σε κάθε περίπτωση, όσο μικρότερος ο δείκτης με α/α 35, τόσο περισσότερο βασίζεται η ΚΕ στην βασική της δραστηριότητα και, άρα, τόσο πιο αναγκαία η «αυτόφωτη» πορεία της. Τέλος, ο δείκτης με α/α 36 συγκρίνει τα έσοδα από τη βασική δραστηριότητα με αυτά που προέρχονται από συμβάσεις/ έργα του δημοσίου και, άρα, όσο μικρότερο το πηλίκο, τόσο πιο ανεξάρτητη η πορεία της ΚΕ από τον δημόσιο τομέα και τα διαθέσιμα σε αυτόν κονδύλια.

Οι ΚΕ δεν αξιολογούνται μόνο από το έργο (προϊόντα- υπηρεσίες) που προσφέρουν σε κοινωνικά ευαίσθητες ομάδες αλλά και από τη διάθεση των κερδών τους, εάν και εφόσον υπάρχουν. Πιο συγκεκριμένα, στη βιβλιογραφία αναφέρεται ότι οι ΚΕ θα πρέπει να πραγματοποιούν κέρδη της τάξεως του 50% του κύκλου εργασιών τους, ενώ υπάρχουν αναφορές οι οποίες και αναφέρονται στη διάθεση αυτών των κερδών.

Σύμφωνα με τις εν λόγω αναφορές, το μεγαλύτερο ποσοστό των κερδών θα πρέπει να διατίθεται για την εκπλήρωση της κοινωνικής αποστολής της ΚΕ, ενώ μέρος αυτών των κερδών θα πρέπει να επανεπενδύεται στην ΚΕ. Επιπρόσθετα, επειδή το νομικό πλαίσιο αναφορικά με τις Κοιν.Σ.Επ. προέβλεπε τη διανομή κερδών σε εργαζομένους της οντότητας αλλά όχι και στα μέλη που δεν ήταν εργαζόμενοι, θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθεί και η διάσταση που αφορά τη συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη.

Δείκτες Διάθεσης Κερδών

Η διάθεση κερδών των ΚΕ αποτελεί αντικείμενο, το οποίο πραγματεύεται τόσο η διεθνής βιβλιογραφία όσο και η Ελληνική νομοθεσία περί Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων του Ν. 4019/2011 αλλά και η πλέον πρόσφατη σχετική νομοθετική ρύθμιση περί Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας Ν. 4430/2016. Κατ' αρχάς, αυτό που θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα ήταν να δούμε το ποσοστό των ΚΕ που τελικά πραγματοποιούν κέρδη αλλά και το ύψος των κερδών ή εναλλακτικά να υπολογίσουμε το ποσοστό του κέρδους επί των εσοδών τους (περιθώριο κέρδους). Η πληροφόρηση για το ποσοστό των ΚΕ που πραγματοποιούν κέρδη, επί του συνόλου αυτών των επιχειρήσεων, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον λόγω των στατιστικών δεδομένων που είδαν το φως της δημοσιότητας και αφορούν το έτος 2015. Σύμφωνα με τα εν λόγω δεδομένα, η συντριπτική πλειοψηφία των ΚΕ καταγράφει ζημίες και άρα υποσκάπτει τις καλές προθέσεις όλων να χαρακτηρίσουν την ύπαρξή τους ως απολύτως αναγκαία και ως τέταρτη οικονομία. Συμπληρωματικά, βεβαίως, θα ήταν εξίσου χρήσιμο να γνωρίζουμε τα κέρδη ανά ΚΕ αλλά και τα κέρδη ανά εργαζόμενο ή/και ανά μέλος μιας ΚΕ. Τα κέρδη ανά ΚΕ αφορούν, φυσικά, το μέσο κέρδος ανά ΚΕ, ενώ τα κέρδη ανά εργαζόμενο έχουν ενδιαφέρον τόσο σε επίπεδο μίας και κάθε μεμονωμένης ΚΕ όσο και σε επίπεδο μέσου όρου επί του συνόλου των εξεταζόμενων καταγραφόντων ΚΕ.

Εντός των ανωτέρω, με το κέρδος των ΚΕ συνδέονται αναφορές στη βιβλιογραφία, οι οποίες εστιάζουν:

- α) στην άποψη ότι τα κέρδη μιας ΚΕ πρέπει να είναι ίσα με το 50% του κύκλου εργασιών,

- β) στο ποσοστό των κερδών που επανεπενδύονται στον «οργανισμό» και
- γ) στη θέση ότι τα κέρδη δεν πρέπει να διανέμονται στους ιδιοκτήτες, αλλά να χρησιμοποιούνται για κοινωνικούς σκοπούς.